

In Memoriam Dr. M.J. Dobbelaar

Wim van der Gulden en Joop Koopman

Op 8 maart 2019 overleed dr. M.J. Dobbelaar in Wassenaar op 89-jarige leeftijd. Hij zag het levenslicht op 26 juli 1929 in Nisse en raakte op het grote boerenbedrijf van zijn ouders al vroeg vertrouwd met de stijl van leidinggeven waarbij verantwoordelijkheid geven aan de medewerkers de kern vormde. Na de middelbare school studeerde hij diergeneeskunde in Utrecht.

Op 25 jarige leeftijd werd hij op 1 januari 1955 benoemd tot directeur van het Centraal Dierenlaboratorium van de medische faculteit, onderdeel van de Katholieke Universiteit in Nijmegen. Hij was de eerste medewerker en het laboratorium moest nog gebouwd worden. Aanvankelijk moest hij het doen met een barak met een beperkte mogelijkheid om dieren te huisvesten.

Dobbelaar bezocht in die tijd verschillende binnen- en buitenlandse dierenlaboratoria om zich te oriënteren op het nieuwe vakgebied proefdierkunde. Terugkijkend kunnen we zeggen dat Dobbelaar beschouwd kan worden als een pionier op dit nieuwe vakgebied. Hij fungeerde als bouwheer bij de bouw van het nieuwe dierenlaboratorium. Zijn filosofie dat dierproeven bij een grote instelling centraal moesten plaatsvinden werd in het nieuwe gebouw tot uitdrukking gebracht. Als alle deskundigheid en voorzieningen op één plaats werden samengebracht kon de kwaliteit van alle aspecten rond dierproeven beter bewaakt en geborgd worden was zijn idee. Op deze manier zou minder variatie in proefuitslagen optreden en het onderzoek betrouwbaarder worden.

Hij vond ook dat je als staf van een dierenlaboratorium zelf onderzoek moest doen. Alleen dan kon je invoelen hoe complex onderzoek was en onderzoekers adequaat van dienst zijn. Zo deed Dobbelaar onderzoek bij professor Teunissen in Utrecht, dat in 1962 resulteerde in een proefschrift met als titel 'Osteoplastiek bij de behandeling van de luxatio coxae van de hond'. Vanuit dezelfde grondgedachte vond hij opleiding en educatie van personeel en verspreiding van kennis eveneens essentieel. Niet voor niets trok hij de jonge onderwijzer Jan van Gaalen als bedrijfsleider aan om deze doelstellingen mede vorm te geven. Er werden opleidingen voor diervverzorgers en biotechnici opgestart, de Biotechnische Vereniging werd opgericht en het blad Biotechniek zag het levenslicht. Het dierenlaboratorium groeide snel. De staf werd uitgebreid met jaargenoot Wim van der Gulden die zich bezig ging houden met de pathologie. Zijn promotieonderzoek concentreerde zich op de levenscyclus van de aarsmade bij de rat.

Later, in 1970, werd dierenarts Joop Koopman toegevoegd aan de staf. Hij specialiseerde zich in de microbiologie. Met name de invloed van de darmflora op fysiologische parameters was onderwerp van zijn onderzoek en leidde tot een proefschrift dat in 1977 verscheen. Dobbelaar was altijd open over zijn werk. Er was nogal wat maatschappelijke weerstand tegen dierproeven in die tijd maar Dobbelaar organiseerde persdagen en het publiek was altijd welkom. Als dierenarts vond hij het welzijn van proefdieren van belang en hij stond dan ook aan de wieg van de Wet op de dierproeven die in 1977 van kracht werd. Niet alleen in Nederland werd Dobbelaar gewaardeerd. Ook in Europa was hij geen onbekende. Hij is enige tijd voorzitter geweest van het Gesellschaft für Versuchstierkunde. In 1974, toen het dierenlaboratorium uitgegroeid was tot een bedrijf met meer dan 50 medewerkers en uitgebreid was met een buitenboerderij in Overasselt, vertrok Dobbelaar naar Den Haag om daar de functie Hoofdinspecteur/Directeur Veterinaire Dienst uit te oefenen. Dr. Dobbelaar heeft een enorme betekenis gehad voor het vakgebied proefdierkunde. Hij was ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

«